

Рекомендована д-м фармац. наук, проф. Т.А. Грошовим

УДК 615.322.07:582.975

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СЕДАТИВНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ НА ОСНОВІ ВАЛЕРІАНИ ЛІКАРСЬКОЇ

© Л.С. Чекалюк, Л.В. Вронська, Я.П. Нагірний

Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Резюме: наведено результати маркетингових досліджень ринку седативних лікарських засобів на основі валеріани лікарської, зареєстрованих в Україні. Проведено порівняльний аналіз препаратів за такими характеристиками: країна-виробник, форма випуску, коефіцієнти ліквідності, доступності, адекватності платоспроможності.

Ключові слова: седативні лікарські засоби, маркетингові дослідження, фармацевтичний ринок.

Вступ. Темп сучасного життя, бурхливий розвиток інформаційних технологій, несприятлива соціальна ситуація впливають на нервову систему людини, її психічне здоров'я. Стрес, невроз – ці діагнози зустрічаються все частіше. За даними ВООЗ, стресам піддаються 10 – 35 % населення різних країн світу. У сучасних умовах, для запобігання їм та з метою лікування, все частіше використовують лікарські рослини та препарати на їх основі, зокрема, на основі валеріани. У науковій медицині застосовують кореневища з коренями валеріани – *Rhizoma cum Radicibus Valerianae* як засіб, що заспокоїливо діє на нервову систему, як протиспазматичний, тонізуючий засіб, при нервових збудженнях, істерії, стресах, запамороченнях, безсонні, неврозах серця, нервовому серцебитті, астмі, епілепсії, мігрені, болях у животі і спазмах кишечника, хворобах щитоподібної залози.

За статистикою, українці щоквартально споживають близько 4 млн упаковок вітчизняних та імпортованих препаратів валеріани [1, 4-6]. Враховуючи вище викладені факти, ми поставили перед собою мету – провести маркетингові дослідження українського ринку седативних лікарських засобів на основі валеріани лікарської.

Методи дослідження. Об'єктом нашого дослідження була інформація про седативні лікарські засоби на основі валеріани лікарської, зареєстровані в Україні.

Результати й обговорення. Для вирішення поставленої мети нами проводилось вивчення кон'юнктури вітчизняного ринку седативних лікарських засобів на основі валеріани лікарської. До показників, що характеризують кон'юнктуру, належать пропозиції, товарний асортимент та динаміка цін. Відповідно до міжнародної класифікації АТС, седативні препарати на основі валеріани належать до групи препаратів, які використовують при захворюваннях ЦНС (N-рівень кваліфікації). Інтерес становлять препарати, що за АТС класифікацією містяться в гру-

пах N05CM09 – седативні препарати із валеріани лікарської і N05CM50** – комбіновані седативні препарати [3, 6, 8].

Встановлено, що номенклатура комплексних седативних препаратів на основі валеріани нараховує 56 найменування. Високий попит і рівень конкуренції мають такі препарати, як дорміплант, ново-пасит, персен. Потреба в таких препаратах, як настойка валеріани, валеріка, валокормід, валеріани кореневища з коренями і т.д. практично повністю забезпечується за рахунок продукції місцевих фармацевтичних фабрик. Більш великі виробники є монополістами вітчизняного сектора фармацевтичного ринку. Іноземні країни представлені 17 виробниками, зокрема фармацевтичними фірмами Словенії ("KRKA", "Lek"), Німеччини ("Dr. Willmar Schwabe GmbH & Co", "Queisser Pharma", "W. Spitzner Arzneimittelfabrik", "Solvay Pharmaceuticals bmGH"), Чеської Республіки ("IVAX Pharmaceuticals"), Республіки Білорусь ("Борисовський завод медичних препаратів", "Белмедпрепараты"), Індії ("Elegant India"), Болгарії ("Medica"), Росії (Фармацевтична фабрика "Красногорсклексредства") (рис. 1).

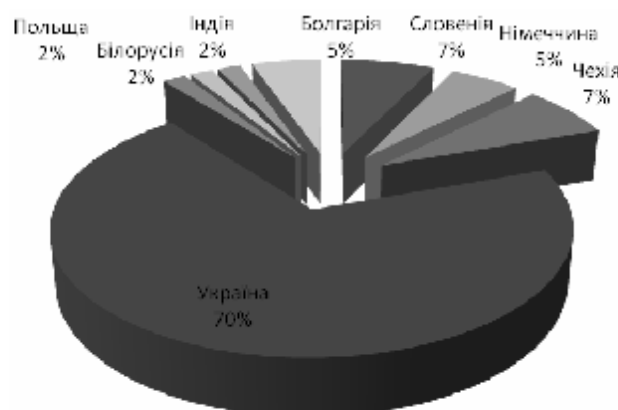

Рис. 1. Структуризація ринку седативних лікарських засобів на основі валеріани лікарської залежно від країни-виробника.

Частка українських виробників щодо іноземних становить 69,64 % проти 30,36 %. Номенклатура імпортованих препаратів якісно відрізняється від вітчизняної. Це пояснюється насамперед впливом факторів загального порядку (більш високі вимоги зарубіжного ринку ліків, краще технічне оснащення підприємств). Фармацевтичний ринок іноземних виробників представлений оригінальними препаратами: дорміплант, гербіон заспокійливі краплі, новопасит, персен та ін.

У переліку зареєстрованих седативних препаратів на основі валеріани монопрепарати становлять меншу частку, ніж комбіновані (рис. 2), що пов'язано з недостатньою ефективністю перших у низьких дозах, які були і ще традиційно залишаються прийнятними на теренах колишніх радянських республік.

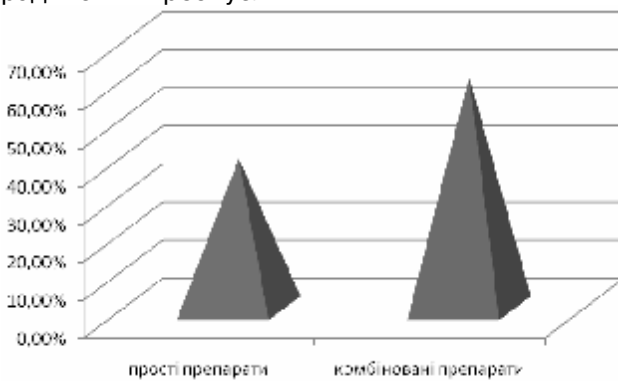

Рис. 2. Аналіз асортименту седативних препаратів на основі валеріани з позиції кількості інгредієнтів.

Седативні препарати на основі валеріани лікарської пропонуються в різних лікарських формах: краплі, таблетки, збори, розчини для внутрішнього застосування, капсули, настойки, чаї. Результати аналізу простих та комбінованих лікарських засобів на основі валеріани, представлені на рисунках 3 і 4, вказують про розподіл препаратів за видом лікарської форми з врахуванням кількості пропозицій цієї форми на ринку

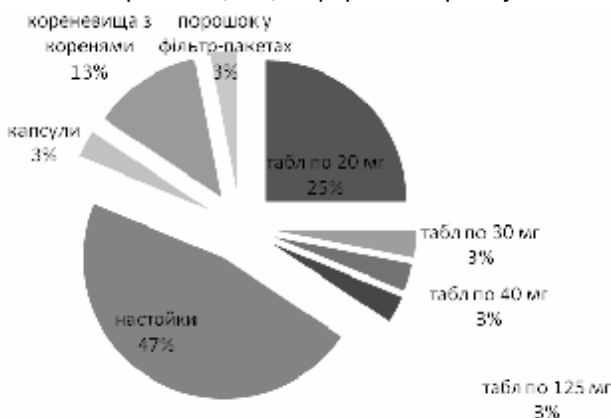

Рис. 3. Аналіз пропозицій лікарських форм простих препаратів на основі валеріани на українському ринку.

Рис. 4. Аналіз пропозицій лікарських форм комбінованих препаратів на основі валеріани на українському ринку.

Як видно з рисунка 3, з монопрепаратів найбільш численно пропонуються настойки – 47 % від усіх пропозицій, друге місце посідають таблетки – 34 %. Необхідно зазначити, що виробництво багатьох седативних лікарських засобів на основі валеріани дублюється виробниками, наприклад: настойка валеріани – 15 виробників, таблетки по 20 мг екстракту валеріани – 8, корені з кореневищами валеріани – 4.

Серед комбінованих препаратів пропозиції в цілому рідких (розчини, настойки, краплі) і твердих (капсули, таблетки) представлені майже порівну – по 44 і 48 % відповідно (рис. 4). Перші посідають значну частку завдяки хорошій біодоступності, а домінування твердих лікарських форм зумовлене зручністю застосування, вищою точністю дозування порівняно з рідкими лікарськими формами. Однак значною мірою це домінування пояснюється традиційною технологією переробки коренів з кореневищами валеріани лікарської – отримання густих та сухих екстрактів та лабільністю біологічно активних речовин валеріани, внаслідок чого необхідний захист отриманого галенового напівпродукту валеріани (екстракту) від вологи, світла, коливання температур – все це і забезпечує тверда лікарська форма (таблетка з оболонкою, капсула).

Як уже зазначалось, в зв'язку з недостатньою ефективністю низьких доз валеріани у вигляді

густих екстрактів, багато виробників переходять або до вищих доз (форте-форми по 30 і 40 мг густого екстракту валеріани в таблетці) або до комбінації з екстрактами інших лікарських рослин (посилення чи однотипність дії: ново-пасит, санасон), окремі – поєднують і перше і друге (персен форте, седасен форте). Таким чином, намітилась чітка тенденція до підвищення ефективності седативної дії препаратів валеріани шляхом збільшення дози її екстракту та його комбінації з іншими подібними за дією екстрактами – створюються українські аналоги імпортованих комбінованих препаратів (меновален, седасен форте, релаксин, седафітон).

Ціна є одним з найважливіших елементів комплексу маркетингу, оскільки вона визначає грошову вартість товару. Ми провели аналіз цінової кон'юнктури лікарських засобів на основі валеріани лікарської, визначили коефіцієнти ліквідності, доступності та адекватності платоспроможності, використовуючи дані прайс-листів виробників та посередників.

Станом на червень 2010 року коефіцієнт ліквідності ціни для більшості препаратів відповідає нормі, тобто входить в межі від 0,1 до 1,0. Оскільки збут вітчизняних седативних препаратів відбувається в основному дворівневим маркетинговим каналом, то коефіцієнт ліквідності для них не перевищує 0,15-0,5. Лише для таких препаратів, як персен форте ("Lek"), седасен форте ("Сперко Україна") та інших коефіцієнт ліквідності є трохи меншим нижньої межі. Просування лікарських засобів іноземного виробництва характеризується багаторівневими каналами розподілу [2, 6].

Коефіцієнт адекватності платоспроможності характеризується співвідношенням між ціною препарату і платоспроможністю споживача. Для проаналізованих препаратів значення коефіцієнта є низьким (до 0,38 %), що показує доступність препаратів даної групи і гарантує в умовах низького платоспроможного попиту населення продаж даних препаратів. Лише перозон валеріана і беносен мають порівняно високий коефіцієнт адекватності платоспроможності, тобто ці препарати не завжди будуть широко купуватися населенням.

Коефіцієнти доступності препаратів даної групи дорівнюють 0,95-1,00, що вказує на доступність цих препаратів споживачеві. Спостерігається розбіжність в препаратах як за ціною, так і за коефіцієнтами ліквідності, доступності, адекватності платоспроможності. Це свідчить про неоднорідність і багатоплановість ринку, а значить – різностороннє охоплення споживчого сегмента.

Висновки. При аналізі вітчизняного ринку седативних лікарських засобів на основі валеріани лікарської встановлено, що, завдяки дублюванню виробництва простих препаратів, лідером серед виробників препаратів даної групи є Україна. Разом з тим для препаратів, яким немає українських аналогів, коефіцієнти адекватності платоспроможності є високими. Низькі значення коефіцієнтів ліквідності та високі коефіцієнти адекватності платоспроможності для комбінованих імпортованих препаратів вказують на перспективність і нагальну потребу переорієнтації вітчизняних виробників на створення аналогічних до імпортованих препаратів з високою ефективністю, зміною дозування валеріани, зручністю застосування.

Література

1. Волошин О.І., Пішок О.В., Волошина Л.О. Ліки рослинного походження: сучасні тенденції у вітчизняній та світовій клінічній медицині і фармації // Фітотерапія. – 2003. – № 3.
2. Громовик Б. П., Гасюк Г.Д., Левицька О.Р. Фармацевтичний маркетинг: теоретичні та прикладні засади. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 464 с.
3. Компендиум – лекарственные препараты 2009 / Под. ред. В.Н. Коваленко, А.П.Викторова – К.:МОРИОН, 2009.

4. Мнушко З. Н., Ольховская А. Б., Левченко И. П. Оценка отношения потребителей к седативным лекарственным средствам растительного происхождения // Провизор.– 2005. – № 23. – С. 14-16.
5. Турищев С.Н Лекарственные растения психотропного действия // Фармация. – 2003. – № 3. – С. 45-47.
6. www.apteka.ua
7. www.compendium.com.ua
8. www.mozdocs.kiev.ua

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ РЫНКА СЕДАТИВНЫХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ НА ОСНОВЕ ВАЛЕРИАНЫ

Л.С. Чекалюк, Л.В. Вронска, Я.П. Нагирный

Тернопольский государственный медицинский университет имени И.Я. Горбачевского

Резюме: в статье приведены результаты маркетинговых исследований рынка седативных лекарственных средств на основе валерианы, которые зарегистрированы в Украине. Проведен сравнительный анализ препаратов по следующим характеристикам: страна-производитель, форма выпуска, коэффициенты ликвидности, доступности, адекватности платежеспособности.

Ключевые слова: седативные лекарственные средства, маркетинговые исследования, фармацевтический рынок.

MARKETING RESEARCHES OF SEDATIVE MEDICATIONS MARKET ARE ON THE BASIS OF VALERIAN

L.S. Chekalyuk, L.V. Vronska, Ya.P. Nahirniy

Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky

Summary: the article adduces the results of marketing researches of the sedative preparations market to be registered on the territory of Ukraine. The comparative analysis of the pharmaceutical market in keeping with country-manufacturer, medical form, liquidity, availability, adequacy of solvency ratios.

Key words: sedative medications, marketings researches, pharmaceutical market.

Рекомендована д-м фармац. наук, проф. В.В. Трохимчуком

УДК 615.282.003.12.001.36

АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ДЕРМАТОЛОГІЧНИХ ПРОТИГРИБКОВИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

© Б.Л. Парновський, Я.О. Гром

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Резюме: вивчено товарну і цінову кон'юнктуру вітчизняного ринку протигрибкових лікарських засобів, встановлена група товарних найменувань перспективних лікарських засобів, які користуються найбільшим попитом, доведена неетичність і некоректність оптових і роздрібних посередників аптечних робітників при визначенні на досліджувані препарати.

Ключові слова: фармацевтичний ринок, маркетинговий аналіз, товарна та цінова кон'юнктура, протигрибкові лікарські засоби, попит, формулярні переліки.

Вступ. Найбільших успіхів у сфері охорони здоров'я досягли країни, в системі охорони здоров'я яких використовують механізми медичного страхування і де раціональність фармакотерапії забезпечує формулярна система, складовими частинами якої є стандарти

фармакотерапії, формулярні довідники та переліки лікарських засобів (ЛЗ) [1, 2]. У плані впровадження в Україні обов'язкового медичного страхування актуальним в сьогоденні є розробка методичних підходів до формування формулярів ЛЗ та створення стандартів фармакоте-